

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

VIme, 1480

Dominica duodecima p[ost] penthecost[es] sermonis Ixiii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

lxiii

em̄ reuiuisco dñe. tu me alloquere. tu mihi sermocinae. & aliquā
ipetu isti⁹ dēplationis sic ext̄ se rapiebat. vt q̄li extra vitā p-
sentē esset. vñ 10. dñs. 41. aliquā intrōmittis me dñe in affectum
multū iusitati⁹ introrsus ad nescio. quā dulædinē: q̄ si p̄ficiat
in me nescio qđ erit scio qz vita ista nō erit. Itē fuit magn⁹ lon-
gitudine desiderioꝝ tendentium ad eternam vitā. ad quā tcta
sacra scriptura inuitat. ipse em̄ ex intimis cordis medullā ad eaz
tendebat dicens. 11. li. 31. nō distent⁹ h̄ intentus. nō h̄m distensio-
nem sed h̄m intentionē sequor ad palmā supne vocatiois. vbi
audiaz vocem laudis tue. et contemplar delectationē tuā ppter
quod intimo desiderio clamabat. 12. li. 15. o domus lūmosa: et
spaciola. dilexi deorem tuū. et locū habitacionis glorie dñm mei
fabricatoris et possessoris tui. tibi suspirat pegrinatio mea. Ter-
tio beat⁹ aug⁹. magnus est in regno celoꝝ vita eterne excellit
em̄ ceteros doctores in cognitione glorioſa trinitatis in ardenti
caritate. in fruſtione felicitate. in corona singulais glorie. que docto-
ribus datur fabricata lapidib⁹ preciosis. ad quod probandum
ſufficit adducere qđ inueniēt in principio quorundā libroꝝ mora-
liū beati Gre. vbi legit q̄ rex quidā hispanie misit romā mḡm
quendā p̄ moralib⁹ beati Gre. habendis. qui liber apud quen-
q̄ reptus nō ē. dolens igit̄ ipse nuncius. q̄ tam p̄ciosū op⁹ eſſ p̄dī-
tum. orationib⁹ se dedit p̄noctans in ecclēſia bea. Pe. nocte
vero qđā n̄ media dormiēs. sed vigilās vidiſ ſādoꝝ multitu-
dinem p̄dēntium. qui oēs ante altare bea. Pe. se inclinabant.
ipſe vero omnes cognoscēbat. et ecce chorus pontificū & docto-
rum venit. vbi beatū cognouit Gre. qui ad eū veniens: ecce in
quit ibi in archino illo est liber quē queris. & gaudens ipſe mī-
tias. eya inquit domine miratus fui q̄ beatū Aug. nō vidi vo-
biscū. nā doctrinis ec̄ eius multū delector at ille venerabilis do-
ctor ut mox eius fuerat placida humilitate respōdit. vir ille
excellētissim⁹ aug. non est hic nobiscū. quē altior atinet locus
**Dominica duodecima p^o penthecost. ser-
monis lxiii.**

¶

Eate oculi q̄ vident que vos videtis x. Lu. 10.
Prima ps huius euangelii legit̄ Mat. 13. Aug.
13. de trinitate. 41. Q̄iz̄ est inquit cum omnī
hominiū una sit voluntas cōpescende beatitudi-
nis vnde tanta de ipſa beatitudine existat diu-
ſitas. vt aliqui beatos se putent. cum fruſtate corpori voluptati-
b⁹. aliq̄ cū habūdāt dimicis. qđā dū hōrib⁹ cumulant̄. aliī cum
exaltant p̄ncipatib⁹. qđ iō attingit vt ipſe dicit. qz līz oēs bēaz

Sermo

vitam cupiant. vbi tamen querenda sit nō oēs s̄unt ppter q̄s
beatum dixerant p̄lm: cui h̄c sunt. non vero sic est. sed beatus
p̄ls cuius est d̄ns deus eius. vnde ipse Aug. 4. confes. 6. Re-
dile p̄uaria tores ad cor. non est requies vbi eaz queritis i regi-
one mortis beatam vitam queritis non est illic. quō em̄ beata
vita vbi nec iusta vita. sed est querenda beata vita in cognitio-
ne et amore veritatis que deus est. vt dicit. 14. de tri. 70. quod
in p̄nti euangelio declaratur. in quo tria tanguntur. primū em̄
dei cognitio amendatur. sc̄do dei et primi dilectio esse necessari
a demonstrat. ibi. et ecce quidā ū. 3° quis sit prim⁹ noster no-
bis insinuat. ibi. ille autē volens. B Circa primū duo
facit h̄m quod duplicit nobis diuinā visionem amendat. p̄t-
mo ex eo q̄ beatificat: beati oculi qui viderunt que vos videtis
qdupliciter videtur xp̄s. sc̄z oculo corporali. quō visus ē i car-
ne. Vsa. 40. videbit omnis caro salutare dei. ista autē visio non
beatificat. quia sic eū viderunt iudei et infideles. sc̄do ex visione
vangelici oītū in mente ex miraculis visio. qua ipse videt oculo
fidei. vt credat esse filius dei. Jo. 20. quia vidisti me Thoma o-
culo corp̄is. credidisti video me oculo fidei. h̄c visio beata nō
est. sed beatitudinis meritum. quia meretur beatitudinem. 3°. ex
visione fidei oritur visio. qua ipse xp̄s videt oculo intellectu
et templationis. 1. Cor. 2. 3. nos autē reuelata facie gloriaz domi-
ni speculantes in eandem glaz transformamur. quia h̄c visio
iam est aliqua beatitudinis p̄cipatio. inde em̄ videt et gustat
qm̄ suavis est d̄ns. M̄ter. 27. templare inde terram quā datu-
rus sūfiliis isrl. Quarta visio est qua ipse videt sicuti ē in lumine
glorie. ps. in lumine tuo videbimus lumen. h̄c vero visio beatifi-
cat humanum intellectum. quemadmodū p̄fecta caritas beati-
ficat voluntatem nostram. C Nota h̄m Boetii. q̄ beati-
tudo est status oīm bonorum aggregatione p̄fetus. que bono-
rum oīm aggregatio non nisi in solius dei cognitione & amore
co. s̄sistit. vbi omne bonum & nullū malū. vñ Aug. 2. conf. 6. si
celistudo amat. sup omnia deus est excelsus. si queris honores
et gloriaz. pre cūdīs honorandus & gloriosus ē de⁹ in eternum
si p̄tatem q̄ris. vt timeatis. ipse est qui oīs p̄t. si amas blandici-
as. nihil est blandius caritate dei. neq̄ salubrī aliquid amat
q̄ illa p̄ cūdīs forma et luminoosa veritas eius. si affectas sciē-
tiaz. ipse omnia nonit. si innocentia cupis et simplicitate. nihil
deo simplici⁹ & innocent⁹. si q̄sete appetis. n̄ ē certa q̄es p̄ter dñm
si voluptate desideras et suavitatis copiā. ipse bonitatis est plen-
tudo & ideiās copia suavitatis incorruptibilis. si liberalitatez cu-

lxiii

pis. ipse bonorum omnium largitor est affluetissimus. si vis posside diuinias. ad eum recurras. quia oia possidet. si per excellencia ligas. nihil est eo excellenter. si vindicta quis. iustus eo quod non est. si times aduersa insolita. nihil in deo isolatum. a quo non potest separari quem diligat. apud quem est vera securitas. si conscientiam metuis. eternum gaudium ipse est. quod igit in deo est aggregatio omnium bonorum. ideo beatitudo nostra in ipso querenda est. igit ut dicitur. 6. aduersus. 11. quod contumaciam relata spe scienti huic. deferre nos totos ad querendum deum et vitam beatam. cum enim beatitudo sit in summo bono nulla creatura beatos nos facit. quia magis est nutus beatitudinis ipsa creatura. quam vera beatitudo. et de libro. ar. 26. ve qui dereliquerunt te duce domine. et oberrant in vestigium tuum. quia nutus tuos per te amant. et obliuiscuntur quod inuas. o suauissima lux purgata mentis sapientia. non enim cessas quod et conscientia sis inuenire nobis. et nutus tui sunt omnes creature decus. sed nec animus seipsum beatificare potest. cum sibi ipso non sufficiat. et multos in seipso deprehendat defectus. unde magis est capax beatitudinis quam beatificans. sed nec vivere ut quecumque delectat. beata vita est. quod ut dicitur Cicero. velle quod non debeat. id ipsum miserum est. nec tam misere est non adipisci quod velis. quam adipisci velle. quod non opteat. Aug. 10. aduersus. quoniam miser est omnis animus vultus amicicia regum mortaliuum. et dilaniat cum eas amittit. et tunc sentit miseriaz qua miser est. et antequam amittas eas. redite ergo puericatores ad cor: et iherete illi in quo solo nihil carum amittitur. in quo oia cara sunt que non amittuntur: et quod iste est misericordia deus noster qui fecit nos. Igit ut idem dicit de libro. ar. 22. teneamus summum bonum. quod beatus est quod eo fruatur. unde Aug. beatus est qui habet quod amat nihil male amans. et tanta est istius beatitudinis veritas. quod etiam ut dicit Aug. 14. de tribus. 20. si animi homini essent mortales. ut non possent attingere ad quartum illum grandum videndi deum faciem ad faciem. laborandum esset oibus voluptatibus corporis postpositis attinergere dum vivimus deum per contemplationem. quia fruatur mensura miseria est. addendo inopia inopie. sed mihi adherere deo bonum est. Secundo ipsa visio dei commendata singularitate gracie. dico enim vobis quod multi prophetarum reges voluerunt vide quae vos videtis: prophetarum quidem desiderauerunt eum videre sicut Job Enochias Iulias Jeremias Ezechiel Daniel et alii omnes qui multi fuerunt. reges vero sicut dauid ezechias Iosias: et non videbant: viderunt quidem eum oculi fidei credentes eum venturum. sed oculo corporali eum non viderunt verbum caro factum. nisi per subiectam creaturam. sic de Abraham dicitur. quod videt deum eius et gaudet est Iohannes 8. quod non sufficit vide sinnoticia vita. subiungit: et multi reges et prophetarum voluerunt: audire

Sermo

que vos auditis: uba scilicet celestis sapie. 3. Re. 10. vniuersa terra desiderabat videre vultum Salomois. vt audiret sapientiam quā dederat deus in corde eius: et non audierunt: dixi qui dō erant christū audiē: sed non dū venerat plenitudo tuis in quo deus non p̄ prophetas loqueret. sed in filio quē cōstituit herede vniuersorū p̄ quem fecit et secula īc.

Secunda ps

Eādo cum dicitur. Et ecce quidā īc. tangit necessitas dilectionis. vbi quatuor facit. p̄mo ponit interrogatio temptativa. et ecce qdā legisperit. Ille p̄itē ī lege q̄ legē spūalit intelligit. & ea que legis sunt operat: h̄ non erat talis ipse temptator. vnde p̄itus erat sophistice et nō vere: surrexit: pro reverencia. aut vt ab omnib⁹ videreb⁹: temptāt eū: erant ei vt dicit Cirillus inter iudeos quidā v̄bosi ī lege dicentes xp̄m doctrinā Choyisi suis nouis institutionib⁹ facere inutilēm. & q̄ tota lex tendit ad vitam eternā. ideo fecit q̄onē quo merito ad eam pueniat. si enim xp̄us dedisset alia responsionez q̄ eam que legis est ignaz reputasset xp̄m. et eū paterne legis corruptorem accusasset: et dices mḡr: Jo. 13. vos vocatis me mḡr et dñe et benedictis sum eternū: quid faciendo: bene dicit q̄ faciendo. E q̄ n̄ auditores legis sed factores iustificabūtur. Ro. 2. vitam eternā: ecce desiderabile premiuū omnis em̄ res vivere appetit. et cōprehendenti eternitatem. eternū vivere est appetibile eo q̄ est sine miseria: possideo: solū em̄ beatus ē qui eternam vitam possidet. cū securitate non amittendi tenet. Secundo xp̄s hunc interrogantem reducit ad legis noticiā at ille dixit ad eū: in lege quid scriptū est: ē ne ibi aliud quo vita eterna possideatur. temptator ē legis ad ipsam legē deducit: q̄ mō legis: quasi sine intellectu & distinctione. lex em̄ multa cōti net precepta. sed quia oīa reducunt ad vnu. erat q̄o apud inde os. quod esset vnu potissimum mandatū tanq̄ caput et principium. alia atīens. cuius obseruatione possideretur vita eterna. Tercio ponitur responsio legisperiti: ille r̄ndes dixit: glo. dixit quod legerat. sed qd̄ nondum ip̄leuerat. et tangit caritatis duo precepta: diligēs dominū deū tuū: hoc assumit Deu. 6. nō quilibet autē amor dilectio est. sed ille solus qui est spūalis. cuius origo est ex cōprehensione boni leti. mēte cōcepti. quod mens legit non in tabulis carnesced spūalibus. If Nostra q̄ istud mandatum de diligendo deum secum portat sue insti tions causam. causa enim diligendi deum ip̄e deus est vt dicit Ber. ergo diligēs dñm deū tuū. nō h̄z aliam cām n̄l q̄ dñs deū tuū est. diligēs ḡ dñm in tiōre t̄q̄ seruū deū tuū cū r̄uerēcia

lxvii

tanque creatura ex singulari caritatis affectu quod non est tibi alias
 dens et deus. Ite quia dens habens potentiam dilectione ipsius se-
 uat preceptum preme tabule. quod vero deus heis sapiam. non assuma-
 tur nomen eius invanum. quod est secundum preceptum. quia vero nos
 probonitatem est. diligentes eum sanctificentur quod ad terram pertinet
 mandatum. Itez tria sunt que nos inducunt ad dei amorem. Primum
 quod creator a quo habemus esse. vnu deus est. Secundum quia guberna-
 tor a quo seruamur et regimur. unde dens est. Tertium quod remu-
 nerator a quo in finem producamur unde non est. ab ipso ei et propter
 sum et in ipso sunt omnia. Item hoc preceptum specialiter dat hominibus
 est enim eorum specialiter dominus quos mouet immediate. est etiam
 deus eorum rese finis. quia solus ipse finis est mentis rationalis. rur-
 sus est noster singulari beneficio incarnationis. Gen. 37. frat ei
 et caro nostra est. Et attende quia non diligit nisi agnitus. cog-
 nitio autem nostra ex sensibus habet certum. ideo si deum amare pre-
 cipimus. optet ipsius habere noticiam quia ex creatura sensibili
 deducimur. Hoc tamen non est deus aliquid quod sentiat. unde aug.
 10. def. 7. quid amo cu te amo denius deus meus. et discurrat per oia
 sensibilia. quia nullus eorum amet deum amando. non enim spem corporis
 nec deus spiritus. nec candorem lucis oculis istis amicu. non dulces
 melodias. non flores et vnguentorum et aromatus suauem odorem non
 manna et mella. non membra acceptabilia carnis aplexibus. non
 hec amo cu amo deum meum. et tamen amo quandam lucem. quandam
 vocem. quandam odorem. quandam cibum. et quandam aplexum
 interioris hominis mei cum te amo domine. ibi fulget anima in eis
 quod non capit locus ibi sonat quod non rapit tempus. ibi o-
 let quod non spargit flatus. ibi sapit quod non nimuit edacitas
 ibi habet quod non diueltit satietas. ecce igit quoniam licet deus non
 sit sensibilis. tamen habet proportionem ad iteriores anime sen-
 sus spirituales. quibus comprehenditur. ipse igitur est omne de-
 lectamentum spirituale quocunque sensuum comprehensuum:
 G. Deinde diligendi modum adiungit. et ut dicit Ber. mo-
 dus diligendi deus est. ut diligatur sine modo. ideo subiungit
 ex toto corde tuo. et ex tota anima tua. et ex omnibus viribus
 tuis. et ex omni mente tua. ubi considerandum quia cor est co-
 gitationum principium. Item ipsum est principium motus. propter
 quod sp mouet. Ite ipsum est custodia totius huius. deo ei cor eo quod sit
 custodia omnium tuorum. Ite cor est quod cardo quo totius huius regit. sic ostium
 regit cardine. ex toto igit corde vult diligendi deo. corde quidem: quod
 illud quod est nobilissimum deo tribuendum est. Prover. 23. fili pro-
 be mihi cor tuum: ex toto vo corde. ut acta nostra cogitatio sit in eis

Sermon

amore. omnis nra operatio sit ppter eius amorem. tota regula
nre vnde ex eius amore suatur. et ultimovt tota nostra custodi-
a ad hoc intendat sollicite. ne ista dilectio rapiatur a nobis: ad
hec mundana. vnde aug. 10. ad fel. 10. minus inquit te domine a-
mit. qui tecum aliquid amat: quod ppter te n amat. et ideo di-
cebat Agnes beatissima. posuit in faciem meaz signum: vt nul-
lum preter eum amatorem admittam. non ergo potero ad prius
contumeliam amatoris. vel alium aspicere et hunc relinquere.
Sed vult de amari tota aia. aia vero est principiu[m] vita
ro triplex est: scz vegetativa sensibilis et ronalis. vult igit[ur] deus
tota aia diligi. quia tota eam pduxit in esse. vt de nrm vivere
cunctu sensire et intelligere ad ipsius dilectionem tendat. Tertio
vult deus amari ex omni mente. mens at ut dt Aug. e illud q
homo cetera excusat aia. et h[oc] est portio romis hm quā homo adi-
tus est ad ymaginem dei. cuius partes sūt memoria intellectus &
voluntas. vult igit[ur] deus omni mente diligi. vt omne illud hm
q[m] mens est ad dei ymaginem ad ipsius referatur dilectionem:
amoris. voluntas in ipso dilectionis actu. ymagno et similitudo
est diligendi principium. vnde si aia est hm mente dei ymagno to-
ta debet deum diligere: Quarto vult deus diligi ex oib[us] virib[us]
i. hm Tho. viriliter. et non remisse. hoc em est necessarium. no[n]
enī sufficiat deū diligere toto corde tota aia tota mente extensiue.
miss etiam intensiue totis istis diligat. vt totus conat cordis &
aie et mentis. & tota virtus tendat ad dei dilectionem. nec mi-
ligibilis oem nrām possibilitatem diligēdi. q[uod] vero no possum
eū diligere q[ui]tum est diligibilis. salte diligat q[ui]tū possum us. a-
lio q[uod] fraudem dimitimus. quia non dam deo totū posse dile-
ctionis. quod ad hoc nobis dedit vt totū diligendo sibi reddere
m[us]. H[oc] Deinde hm adiungit dilectis pceptu: & primū tu
ipsū: hoc pceptū habetur Levit. 12. ubi considerandū q[uod] primū
dī multipli. e em p[ri]mū cōitate nature. sic oes h[oc]ies lut primi
nobis. est p[ri]mū officio sicut cues. & q[uod] aliquid dimitter executū:
e p[ri]mū carne sicut sanguine. e p[ri]mū grā sic amici. e p[ri]mū
fide sic xpianū. e p[ri]mū b[ea]tute sic iusti. e p[ri]mū sub[st]itutio sic sancti
a agli b[ea]ti & e p[ri]mū per redēptionis beneficium quomodo
p[ri]mū diligendū e sic mos meti p[ro]p[ri]os diligim[us] i. ex eaē casitate
qua nos amamus. et in eodem merito bonorum operum. et ad eū

lxiii

dem finem vite eterne. sicut em̄ homo nō debet seipsum diligere amore carnali sed spūali in deum. et ad vitam eternā. sic vnum quēq; debet amare hominē. xp̄m vero hominē qui excellētissim⁹ proximus est. debet plusq; se diligere. vñ dī q̄ amicabilia q̄ sūt ad alterum determinantur ex amicabilibus que sunt ad seipsluz Quarto ponitur commendatio istius responsioris: dixitq; illi. recte respondisti. rectum est cuius medium non discrepat ab extremis. extremavero dilectionis creator ē et creatura. quia ve- ro respondit dilectionem proportionabiliter tribuens deo et proximo. ideo recte respondisse dicitur. Deinde xp̄us satissim⁹ p̄me questionem. qua dixerat legisperitus. quid faciendo vita eterna possidebo. ex verbis eius dat solutionem: hoc fac: deum et proximum diligendo. et dicit fac. quia non sufficit diligere. nisi ope re dilectionis demonstretur. probatio em̄ dilectionis exhibitio ē operis: et viues. dupliciter anima vivit: caritate et carnahter: quia caritas est meritum eterne vite. et iterum formaliter. quia eatis p̄fcta que nunq; excedit est vita beata. nā vt dicit Ber. plus est anima vbi amat q̄ vbi animat. et ideo si amando fuerit in deo qui est vita essentia. consequens est q̄ ipsa anima viuet vita perpetua.

Tertia ps. : 3

Ercio cum dicitur. Ille autem declarat. quis sit proximus quem homo sicut seipsum debet diligere. a ea facit. p̄mo em̄ ponitur legisperiti interrogatio: ille at volens seipslū iustificare. id ē seipslū volens iustū ostendere: dixit ad ihesum. et quis est proximus meus: laudatus em̄ a salvatore q̄ recte respondisset. prupit in supbīa ut dicit Ciril his. nullū sibi putans esse proximū quasi nullus sibi possit in iustitia et legis noticia separari. Sed vt dicit Tho. salvator nō adib⁹ bus aut dignitatib⁹ determinauit proximū h̄ natura.. q̄uis igit̄ iustus esset legisperitus q̄uis doctus et q̄uis rex et maice hoib⁹ etiā quicq; paup miser et abiectus proximus eius erat. Secundo declarat xp̄s in parola quis sit proximus noster que parola tria dñinet. s. hominis casum infelicem denegati auxiliū. et impensū illi subsidium dicit ergo: suspiciens autē: id ē supius asperciēs ihesus dixit: iō supius aspergit. qui de rebus magnis locutus erat. vñ sez humanū genus descendērat: cum recidit p̄ peccatum homo quidā. Aug. homo iste Adam intelligit in humano genere. cuim hominis miserabilis casus quo ad septem icommoda describitur. primo considerando vnde lapsus est: descendebat: humiliatus et miser factus per peccatum. et vt dicit Theophilus non dicit descendit: sed descendebat semp em̄ humana natura ag-

Sermo

inferiora tendebat. et nō in pte sed in toto: ab iherlm. que inter-
pretat visio pacis. secunda conditio miserabilis est quo deuenit.
in iericho: que luna interpretatur. ad l̄am autē ut dicit Basilus
iherlm sita est in acumine montis. iericho vero stinet duallia pa-
lestine. Et attende quid descendendo homo pdiderit in quo deue-
nerit. et sunt quatuor. iherlm em̄ que est visio pacis reliquit: si
gnificat paradisum. vbi quicquid videbat erat sibi pacificū. ni
hil em̄ poterat sibi nocere. Job. 5. bestie agri pacifici erant tibi:
eiectus vero de iherico. in mudum istū. qui est istabilis quemad-
dū luna. ppter qd̄ homo mundanis attritus aduersitatib⁹ nūqz
in eodē statu pmanet. Item iherlm unde homo cecidit ī mortali-
tate significat. quā homo possidens. ī plena animi & corpis pace
erat. nunqz em̄ hōꝝ duoz facta fuisse dissolucō. h̄ peccādo deue
nit ad mortalitatem. q̄ p lunā intelligit qz crescit & deficit donec
non appareat. Item cecidit homo avisione claritatis dei. q̄ ē pax
nostra et deuenit in tenebras ignorancie vbi si aliqud sibi fulget
est lumen tenebris mixtū. sicut lumen lune. Itē cecidit hō a be-
atitudine q̄ est q̄es et pax mentis. ī miseras vallis lacrimarū
innumerabiles. q̄s luna sua mutatione significat. Terco hominis
tangit ifelicitatē: et incidit in latrones. Amb. q̄ sunt isti latro-
nes nisi angeli noctis et tenebrarū. relicto igit̄ angeloz et bea-
toz consortio iadīc peccans homo in demona latrones q̄ mei/
Quartā adiungit miseriā: qui ēc despoliauerunt eū: b̄m Aug.
mōz oenamentis vel vestimētō imortalitatē. aut b̄m Am. absti-
lerunt vestimenta gracie: q̄ acceperam⁹. et hoc vestimentū fuit
originalis iustitia. & vestis mnoctē. p q̄ fecit sicuꝝ pizomata. h̄
deus dedit postea tunicas pellīcas. Quintā adiungit miseriā: &
plagis impositis: plage dicunt peccata b̄m Bed. qz his nature
humane integritas violat. quibus plagis vulneratū est bonus
possibilitatē liberi arbitrii. quib⁹ vulnerib⁹ plagat⁹ nascit̄ q̄li-
bet homo. Sextā addit. hōis miseriā: abierūt: relinqentes eū vi-
nutum ea in quib⁹ peccare eum fecerunt. h̄ em̄ facit dyabolus:
qz cū deceperit hommē eū atemnit. sed nec sibi tradit: que dare
videbatur. Septimā adiungit infelicitatē. seminiuo relicto: ecce
paulū: seminiu⁹ autē est homo p̄ p̄tē quadruplicē. p̄mo b̄m
aug. qz ex pte qua p̄t aliquā dei cognitionē habē vuit. ex pte
q̄ p̄tē p̄mimur mortu⁹ ē. Itē b̄m eundē. licet homo habeat vi-
talem motum liberi arbitrii. quia tamen ex se non sufficit redire
ad vite eterne agenda opera: seminiuus est. Item b̄m Tho. me

lxiii

dietas hominis post p̄c̄m v̄iuit. sc̄z anima medietas vero mori/
tur. sc̄z corp̄. quoꝝ vtrumq; semp vixisset si non peccasset. Ite
b̄m eundem natura humana put erat in adam tota erat mortu
a iusticie. prout vero eaꝝ viuiscanda erat in xp̄o. sic viuebat.
vnde semiuiuꝝ erat homo. R Secundo h̄c p̄bola atinet
de negatum subSIDIū huic vulnerato. ab eis qui maxime subuei/
re debuissent. ex quib⁹ b̄m carnē erat iste plagat⁹ sc̄z iudeis. q̄
ruꝝ unus sacerdotii dignitati alter leuitici ordinis officio apliꝝ
misereri debuisset. vnde dicit: accidit autem sacerdos quidā: in
quo intelligitur antiqua legis sacerdotiū: descendere eadē via
q̄ omnes quotq; sancti c̄ptimūq; dignitate exaltati: descendere/
runt per viam p̄c̄tia primis parentib⁹. et q̄ p̄c̄tores erant: iō
saluari non potuerunt: et viso eo: quia lex dedit sacerdotibus
noticiam culpe primi parentis: p̄terit: quia grām saluatiois da/
re non potuit. qm̄ vt dicit Tho. venit lex et stetit vsc⁹ ad tem/
pus p̄fixum. deinde non valens curare hominē abiit. Deinde
adducit alteriꝝ negligētiā: simulēt et leuita: in quo legis mi/
sterium vel tempus p̄phetarꝝ intelligitur: cum esset secus: id est
inxta: locum: vbi ille vulneratus infelicitate iacebat. secus quidē
erat. quia omnes in eadē valle miserie fuerunt: et videret: q̄a
et ipse culpā agnouit: pertransiit: quia nec legis sacrificia nec
p̄phetarum preces subuenire potuerunt. sed transferunt omnia
tamq; iutilia. Tercio ponitur quis q̄liter humano generi vul/
nerato subSIDium p̄stiterit: samaritanus autem quidā: iste sama/
ritanus est xp̄us. nā samaritan⁹ custos m̄p̄tēt. custodit autē
domini omnes diligentes le. qui venit in carnē. vt infirmū vul/
neratū custodiret. et numerā c̄pta pro nostra liberatione iste sa/
maritanus fecerit. primū est: iter faciens: Tho. quasi ex p̄posi/
to hoc statuens. vt nos curaret. factus est p̄ nobis viator: qui
erat comprehensor. Et attende qz l̄z faceret iter. nō tñ eadē vía
descendit qua ceteri qz solus ipse sine p̄c̄to de v̄gine nat⁹ i hūc
mundū descendit. Ite venit secus eū: vel vt habet alia l̄fa secus
vīa. venit quidē secus hoiez vulneratis p̄c̄to. quia apparuit in si
militudinē carnis p̄c̄ti. et tñ p̄c̄toriq; adscēdit. vt amic⁹ pub/
licanorum et peccatorꝝ fuerit dictus. Item aliud beneficium. et
videns eum: non horrut pius medicus n̄ra feda sp̄tere Eze.
17. transiens p̄ te vidi t̄ conculcarī in sanguine tuo. Item aliud
bñfī. mia mot⁹. Mu. iō mia mot⁹ ē qz in eo nullū iueit meitsū
q̄ eēt dignus curari. h̄ de peccato damnauit peccatum in carne.
Item aliud beneficium: et apropians. Auguſti. nihil est hoib⁹
deo remotiꝝ. nō locc. h̄ dissilitudine qz ipsi mortales a p̄c̄toes

Sermon

deus vero immortalis et iustus. volens igit̄ deus nobis esse xp̄i
qui. non assumpsit utrumq; malū n̄m. sed mortem nō peccatū
quia liberatore m̄diguisset. vt ergo non esset qđ nos sumus: h̄
p̄e nos mortalitatem eandem sustinens. et passiones voluntate
quas nos patimur absq; tamen p̄c̄to. Item aliud beneficium
alligauit vulnera ei⁹: hoc alligatio est p̄c̄to cohibito. vñ Am-
bro. constringit vulnera austeroe precepto. vel dici potest: qđ
alligauit. / vulnera homini inflicta. septē ligamentis sacramen-
toꝝ. vulnus somnis baptismo. vulnus timiditatis confirmati-
one. vulnus odii eukaristia. vulnus peccati p̄ma. vulnus di-
plicente m̄rimonio. vulnus ignorancie ordine. vulnus reliqua
rum peccati. extrema vñtione. L Item aliud beneficium
infundens oleū: datis austeroibus preceptis infudit māsuetu-
dinem oleū. ad mitigandum dolorem vulnerꝝ. vt est illud mat-
ti. venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis. et ego re-
ficiam vos. Itē aliud beneficium: a vinum: infundit hoc vñ mu-
nī Cr̄so. sanguis dīmī passionis. cuius effusione semiuius fuscus
tatus est: sicut legitur de pellicano qđ mortuus filiis sanguinem
proprium infundit: vt reuictant. Item aliud beneficium
et imponens illum in iumentum suum: caro cr̄sti iumentū est.
quasi iumentum. qua sum⁹ adiuti. qui p̄ nos surgere nō po-
teramus. cui iumento sumus ipositi vñ Aug. p̄ fidem incarnati-
onis. quaz credim⁹. vel vñ Ambro. iumento cr̄sti sumus iposi-
ti. quia peccata nostra ipse pertulit in corpore suo sup̄ lignum:
vel vñ Thyo. iumento xp̄i sumus impositi. qđ p̄cipatione cor-
poris sui iorporati sumus ei. et facti membra ipsius. M
Itē aliud bñficiū: duxit instabulā: stabulū sic dicit eo qđ ibi sit
statio boum vbi viatores sua deponunt sarcina. et animalia re-
ficuntur. qđ stabulū significat eccl̄ia in qua residet doctores. et
deponunt onera peccatorꝝ. ac lassati quiescent et reficiunt vbo
vite. nemo vero hoc ingredit̄ vt dicit Be: nisi ductu xp̄i. Item
aliud bñficiū: et curam eius egit. licet ei ei sit cura de omnibus.
maxime tñ diligenter adhibuit curā. qđ saluare homo. phis-
cus nodua. adhibens p̄ficia. tanq; bonus infirmarius. Itē ali-
maritano diutio in terris manere redeundū erat vnde venerat:
reliois. qui bñ alter dñ. qm̄ dies prior passionis fuerat tristis:
sed de isto dicitur exultemus et letemur in ea: protulit duos de-
narios: duo denarii sc̄m Ambro. duo sunt testamenta. in qui-
bus est ymagō dei impressa quoꝝ valoꝝ est obseruaē dēcē legis

lxviii

precepta. Vnde huius Aug. duo denarii duo sunt caritatis precep-
ta. aut pro nissio vite presentis et future Vnde huius Orige. duode-
narii sunt scientia scripturarum et auctoritas ecclesie: a dedit sta-
bularius: stabularius est quilibet ecclie rex: cui dant a xpō du-
o denarii superdicti. ut eorum precio agat curā hominis vulnerati: et
ait curā illius habe: huc dixit petro. Io. vlt. pasce oves meas:
pter quā causam sacerdotes curati dicunt. Item aliud beneficium
et quodcumq; ergauens. ille erogat quā data sibi distribuit. sed
superrogat. qui aplius dat q; accepit. ad sanandum vero homines
superrogat preceptis addendo silia scripture addendo expositio-
nes: ego cum rediero: Ambro. qn̄ reuerteris dñe mis̄ m die in-
dicai. erit em temp⁹ quādo omnia ea caro te respiciet reuertente.
reddā tibi: fiet retributio prelatis ecclie de labore quē habue-
rūt i sollicitudinē subdit⁹. 2. Thi. 4. reposita est mihi corona
iusticie quā reddet mihi dñs in ille die iustus iudex. in quibus oī-
bus numerantur. 13. beneficia grā samaritani ipsa. ut genus
humanum sanaret. Tercio ponitur istius pabole applicatio ad
ppositum. quās hōrum trium videtur tibi proxim⁹ fuisse illi q; inq
dit in latrones. at ille dixit non quidē sacerdos aut leuita. qm̄
am ut dicit Cr̄. multilis est sacerdoti dignitas et legis scientia
mis̄ per bona opa affirmantur. sed ille fuit proxim⁹. qui fecit mi-
sercordiā in illum. omnes quidē et sacertas & lenitas et samari-
tanus proximi erant lege natuē. sed solus samaritanus etiā mi-
serationis beneficio fuit proximus. Vnde satissacit illi questio-
ni: et quis est proximus meus dicens. et ait illi ih̄sus. vade. cō
passionis affectu: et tu fac similiter: quasi dicat. petis a me q; s̄
sit tibi proximus Respōdeo. quia qui unq; indiget sibi miserei
sue gentilis. sue p̄tor est tibi proximus. vnde Am. nō cognos-
cio facit proximū. sed misericordia. quia mis̄a est huius naturam. mi-
hil em tam huius naturam q; asortē iuuare nature.

In festo nativitatis beate virginis. In-
troductio sermonis: lxviii.

A
Iber generationis ih̄su christi filii dauid filii abraham. Mat. 1. hoc idem sed alio ordine legit
Lu. 3. Cr̄. non estimes inquit te p̄ua audire. q̄i
audis hanc generationem. valde enim est inef-
fabile: q̄i deus ex muliere nasci dignatus est &
homines p̄genitores habere. ineffabile quidem est. qz preter na-
ture ordinē vt virgo generet. est sup̄ humanaā investigationeꝝ
vt deus sit homo qui generat et est sup̄ nr̄e originis aditionē.
vt sanctus factoz generetur. qz oēs i p̄ctis accepti sumus nos.